

VARJE KOPIA UNIK. Irving Penns fotografier av Hells Angels, en modebild för Vogue, Miles Davis hand, Ingmar Bergman, Gisele Bündchen och hustrun Lisa Fonssagrives-Penn visas i september på Åmells konsthandel i Stockholm. Innan han gick bort 2009 förstörde Irving Penn alla sina negativ.

Porträttmästarens

I september visas och säljs exklusiva verk av den amerikanske fotografen **Irving Penn** på Åmells konsthandel i Stockholm.

Irving Penn Foundation i New York har öppnat sitt arkiv och de kopior som visas på Åmells har inte varit ute på marknaden tidigare.

GÖRAN JONSSON
goran.jonsson@di.se, 08-573 651 48

» Intresset för fotokonst har ökat kolossalt på senare år, men som investering betraktas konstformen fortfarande ofta med visst mått av skepsis.

Till skillnad från en målning går ju ett fotografi att duplicera många gånger om. Även om en upplaga är begränsad finns ingen garanti för att inte fler exemplar trycks i framtiden.

Den oron är obefogad när det gäller Irving Penns verk. Innan han gick bort 2009, 92 år gammal, förstörde fotografen samtliga negativ.

”Det är viktigt att känna till. Det betyder att varje kopia är unik och att det aldrig kan tryckas nya upplagor”, säger Irving Penns son **TOM PENN**, chef

för Irving Penn Foundation i New York som förvaltar fotografens arv.

”Det krävs väldigt stark karaktär och mycket mod för att förstöra alla negativ. Det var plågsamt, det kunde jag se. Det var väldigt känslösamt.”

Enligt Tom Penn följer Irving Penn Foundation noggrant alla existerande kopior av den banbrytande fotografens verk.

”Vi har ett registreringsnummer för varje fotografi som Irving Penn gjorde.”

Enligt Tom Penn är det inte så svårt att följa ett fotografi när det byter ägare på andrahandsmarknaden.

”När ett fotografi säljs går det oftast från en

FOTO: IRVING PENN, CHANEL FEATHER HEADRESS (B), NEW YORK, 1994 © THE IRVING PENN FOUNDATION

FOTO: IRVING PENN, MILES DAVIS HAND ON TRUMPET, NEW YORK, 1986 © THE IRVING PENN FOUNDATION

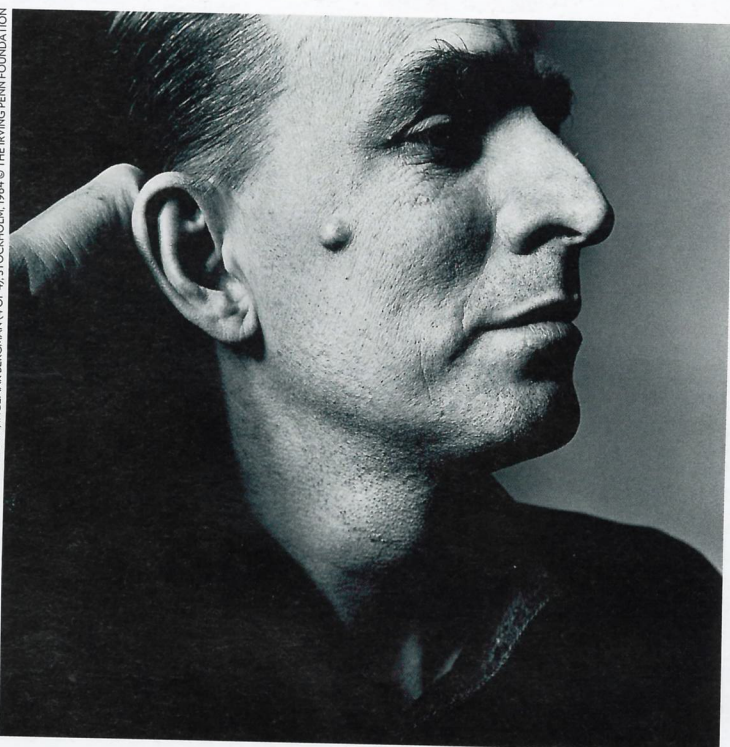

FOTO: IRVING PENN, INGEMAR BERGMAN (4 OF 4), STOCKHOLM, 1964 © THE IRVING PENN FOUNDATION

FOTO: IRVING PENN, GISELE, NEW YORK, 1999 © THE IRVING PENN FOUNDATION

FOTO: IRVING PENN, WOMAN IN MOROCCAN PALACE (USA FÖRSSA-GRUPPEN), MARRAKESH, 1959 © CONDENAST PUBLICATIONS, INC

exklusiva exemplar

samlare till en annan. Vi anstränger oss till det yttersta för att bevara proveniensen för verken.”

SISTA FOTOT AV BERGMAN. Porträttet av regissören **INGMAR BERGMAN** från 1964, ett av 39 fotografier som säljs på Åmells, är det sjunde och sista exemplaret som kommer ut på marknaden. Senast ett foto med det motivet såldes i Sverige var på Bukowskis 2009, när Ingmar Bergmans kvarlåtenskap auktionerades ut.

Det fotografiet hade alltså tillhört Ingmar Bergman själv och är försett med en personlig dedikation: ”With greetings and many thanks, Irving Penn”. Fotografiet såldes för 624 000 kronor och

ingår i dag i Statens porträttsamling, som förvaltas av Nationalmuseum.

Irving Penn är mest känd för sina porträtt av berömda personer, men han började som stilbildande modefotograf för *Vogue*. Första gången en av hans bilder prydde magasinets omslag var i oktober 1943. Det var ett stilleben, något som aldrig tidigare hade gjorts i tidningens historia.

Det porträtt av jazzmusikern **MILES DAVIS** som ställs ut på Åmells visar endast en del av jazzmusikerns trumpet och hand.

Mest känt från det fototillfället är det närgångna porträtt som visar Miles Davis ansikte rakt framifrån. Det kom att pryda albumet *Tutu* (1986),

ett skivomslag som belönades med en Grammy.

”Miles var väldigt motvillig till att ställa upp, men när fotosessionen var över kom han fram till min far och kysste honom på munnen”, berättar Tom Penn.

”SANSAD OCH FÖRSTÄNDIG”. Förmågan att ta folk på rätt sätt var en av Irving Penns styrkor. Han väjde aldrig för att visa de mindre smickrande sidorna hos dem han porträtterade. Ingmar Bergman, till exempel, har en stor vårta på den kind som är vänd mot kameran.

”Han mötte folk på ett väldigt sansat och förståndigt sätt”, säger Tom Penn om sin far. ▶

Irving Penn, 1960.

FOTO: AP

SAMLARE EMELLAN. Irving Penns son Tom Penn visar upp det sjunde och sista original-fotografiet av Ingmar Bergman som kommer ut på marknaden nu i september. Det näst sista har tillhört regissören själv och såldes 2009 för 624 000 kronor. "När ett fotografi säljs går det oftast från en samlare till en annan", säger Tom Penn.

FOTO: CLAES-GÖRAN FLINCK

»Miles var väldigt motvillig till att ställa upp, men när fotosessionen var över kom han fram till min far och kysste honom på munnen.«

Miles Davis Tutu från 1986.

► "Hells Angels fotograferades i Sausalita utanför San Francisco. Studioen låg på andra våningen i ett hus och de var tvungna att bygga en ramp för att få in motorecyklarna."

"De grabbarna var tuffa. En av dem bestämde sig för att testa min far. Han gick fram till honom och sa: 'Hey, jag pissade just ut genom ditt fönster'. Min far svarade lugnt: 'Nåväl, nöden har ingen lag'."

SATTE MODELLEN I ETT HÖRN. Rekviziten var minimal när Irving Penn porträtterade sin tids stora kulturpersonligheter, oftast med en enhetlig fond som bakgrund. Den serie där fotografen placerade sina modeller i ett hörn, som bildades av två snedställda väggar, är särskilt utmärkande.

Irving Penn har en lång relation med Sverige. Han har visats kontinuerligt här sedan galleriet Camera Obscuras dagar.

Camera Obscura i Gamla stan var Sveriges förs-

ta renodlade fotogalleri, verksamt mellan 1977 och 1983 och drevs av art directorn **LARS HALL** och fotografen **LENNART DUREHED**. Den senare hade under åren 1973-1976 varit assistent till Irving Penn i New York.

1985 belönades Irving Penn med det prestigefyllda Hasselbladspiset. Han var en av de första pristagarna.

Den senaste stora utställningen med Irving Penns fotografier visades på Moderna museet i Malmö 2012.

Moderna museet har ett stort antal fotografier av Irving Penn i sin samling.

"När min mor avled gav han Moderna museet 100 fotografier för att hedra hennes minne. Det blev en underbar utställning", säger Tom Penn.

Tom Penns mor, Irving Penns hustru, var **LISA FONSSAGRIVES** (1911-1992). Hon brukar beskrivas som den första supermodellen, men var även verksam som dansare, designer och skulptör.

Lisa Fonssagrives var född och uppvuxen i Göteborg. Sitt efternamn fick hon genom sitt första äktenskap med en fransk fotograf.

Irving Penn mötte supermodellen Lisa Fonssagrives när han fotograferade henne 1947. Tre år senare gifte de sig. Äktenskapet varade livet ut. Tillsammans fick de sonen Tom Penn som alltså till hälften är svensk.

"Varje gång jag landar här i Sverige känner jag mig som hemma", säger han. □

GÖRAN JONSSON
goran.jonsson@di.se

I höst kan du tillhöra det vinnande laget. Eller inte.

Du vet vad som händer efter sommaren. Höstarbetet börjar. Du har gjort det förut och du ska göra det igen - inspirera, motivera och leda dina medarbetare och ditt ansvarsområde mot nya mål och resultat. Redo? Eller?

IFL vid Handelshögskolan i Stockholm har ledarskapsprogrammen som ger dig nya perspektiv, verktyg och nätverk som leder dig mot nya framgångar. Tillsammans med lika drivna och erfarna chefer ifrågasätter ni gamla sanningar, testar nya angreppssätt och hittar innovativa lösningar på aktuella problem och utmaningar - lösningar som tar dig och din organisation framåt och uppåt.

Vill du tillhöra det vinnande laget i höst?

Läs mer om våra ledarskapsprogram på ifl.se/efter-sommaren

IFL EXECUTIVE EDUCATION

IFL - nya perspektiv för Sveriges bästa ledare.